

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Iudaeis, Sarracenis, & eorum servis. Titvlvs VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

veto postea iolum fuerit vel promissum, remitti promissum facias, & restitui appel. cessante solum, sciens quod scriptum est: Gratis accepistis, gratis date. Sanè si quis distulerit Magistros in locis congruis instituire, tibi liceat app. postposita, ibi aliorum instructioni proficere viros providos, honestos, & discretos.

CAP. III.

Pro licentia docendi pecunia exigi non debet, etiam si hoc habeat consuetudo.

Idem.

Q Vanto Gallicana a ecclesia: [1 & infra.] Dignos esse animadversione censemus, qui nomen Magistri scholarium, & dignitatem assumunt, & sine certo precio ecclesiasticis viris docendi alios licentiam non impendunt. Cum autem hæc prava consuetudo à cupiditatis radice processerit, & de eorum admodum ecclesiasticæ honestatis confundat: mandamus, quatenus (consuetudine ipsa de vestris ecclesiis extirpata) sub anathematis interminatione hoc inhibere curetis, districte precipientes, ut quicumque viri idonei & literati voluerint regere studia literaria, sine molestia & exactione qualibet scholas regere permittantur. Si qui vero huiusmodi prohibitionis vel præcepti extiterint transgressores, eos officiis, & dignitatibus spoliatis.

[1 Majorum personarum scientia & honestate prævalget, eo cautius nititur cavere quæ confundere ecclesiasticam videantur honestatem, tanto vehementiori.]

CAP. IV.

In qualibet cathedrali ecclesia, vel alia in facultatibus sufficienti, debet a prebato vel capitulo unus Magister eligi, cui redditus unus præbenda debent assignari: in Metropolitana vero ecclesia etiam eligi debet Theologus: & si ad Grammaticum & Theologum non sufficit, provideat ipsi Theologo ex redditibus sue ecclesie, & Grammatico faciat provideat in aliqua ecclesiarum suarum civitatis vel diocesis.

Innocentius III. in Concilio generali b.

Q Via nonnullis propter inopiam & legendi studium & opportunitas proficiendi subtrahitur, in Lateranen. Concilio pia fuit constitutione e provisum, ut per unamquamque cathedralem ecclesiam Magistro, qui eisdem ecclesie clericos aliosque scholares pauperes gratis institueret, aliquod competens beneficium præberetur, quo & docentis relevaretur necessitas, & via pateret discipulis ad doctrinam. Verum quoniam in multis ecclesiis id minime observatur: nos prædictum roborantes statutum adjicimus, ut non solum in qualibet cathedrali ecclesia, sed etiam in aliis, quarum sufficere poterunt facultates, constituatur Magister idoneus, a prebato cum capitulo, seu majori & saniori parte capituli eligendus, qui clericos ecclesiarum ipsarum gratis in Grammatica & facultate, & alios instruat juxta posse. Sanè Metropolis ecclesia Theologum nihilominus habeat, qui sacerdotes & alios in sacra pagina doceat, & in his præsertim informet, quæ ad curam animarum spectare noscuntur. Assignetur autem cuilibet Magistro rum a capitulo unius præbendæ proventus, & pro Theologo a Metropolitanano tantundem, non quod propter hoc efficiatur canonicus, sed tamdiu reditus ipsos percipiat, quamdiu perhiterit in docendo. Quod si forte de duobus e ecclesia Metropolis gravetur, Theologo juxta modum prædictum ipsa provideat, Grammatico vero in alia ecclesia sua civitatis, sive diocesis, quæ sufficere valeat, sciat provideat.

CAP. V.

Prælati & capitula ad studia Theologie scholares doctiles transmittere tenentur, qui in absentia redditus præbendarum suarum & beneficiorum per quinquentium integritate percipient: & si pro-

a Cap. 3. eod. tit. in 1. compil. b Scil. Later. ca. 11. & Cap. 1. eod. tit. in 4. compil. c institutione. d Grammatica. e al. de duobus Magistra.

prii redditus ad sustentationem studii non sufficiunt, debet præbatus cum capitulo eis providere, magistri vero doctes, doctores, accegre præcipiunt fructus beneficiorum suorum.

Honorius III.

S Vper specula a. &c. [1 & infra.] Volumus & mandamus, ut statutum in concilio generali de Magistris Theologis per singulas Metropoles statuentis, in violabiliter observetur. Statuentes, ut quia super hoc propter raritatem Magistrorum se possent forsitan aliqui excusare, ab ecclesiarum prælatis & capitulis ad Theologica b professionis studium aliqui docibiles designentur: qui cum docti fuerint, in Dei ecclesia velut splendor fulgeant firmamenti c, ex quibus postmodum copia possit haberi doctorum, qui velut stellas in perpetuas æternitates mansuri ad iustitiam valeant plurimos erudire: quibus si proprii proventus ecclesiastici non sufficiunt, prædicti necessaria subministrant. Docentes vero in Theologica facultate, dum in scholis docent, & studentes in ipsa, in integrè per annos quinque percipiunt de licentia sedis Apost. proventus præbendam & beneficiorum suorum, non obtinente aliqua contraria consuetudine vel statuto, cum denario fraudari non debeant, in vinea Domini operantes.

[1 Cū sit ag. de singulis provinciis quælibet scripta, ac scripta pro Rege Assisero, qui beatitudo dicitur, per ancillas quælibet dicitur, & adduci ad arcem & manna civitatis per manum Assisero manubrem accipere necessarium videlicet fulcrum.

DE IUDÆIS, SARRACENIS, & eorum servis.

TITVLVS VI.

CAP. I.

Si servus a Iudæo emptus causa matrimonii factus est, vel fuerit desiderat Christianus pro XII. solidis redimatur.

Ex Concilio Lateranen.

P Ræfenti concilio sancimus, ut nullum Christianum mancipium Iudæo serviat, sed datus XII. solidis pro quolibet bono mancipio ipsum quicumque Christianorum, seu ad ingenuitatem, seu ad servitium literarum habeat redimendi: & si Christianus dei delinquerat, & non permittitur, idem fiat: Quia nefas est quantum Christus redemit, blasphemum Christi in servitium oculis detinere.

CAP. II.

Iudæus Christianum in servum habere non potest, nisi ipsi voluntate servitii in se servum habere non potest.

Gregorius Episcopus & Lucas.

M Vltorum ad nos: [1 & infra.] Nulli Iudæo liceat Christianum mancipium in suo dominio retinere: sed si qui apud eos inveniuntur, libertas constituantur. Hi vero, qui in possessionibus eorum sunt, libertatem eorum diutius adhaerent, utpote & conditione libertatis debentes, ad colenda ruta remaneant, consuetas pensiones prædictis viris præbentes. Cuncta etiam, quæ de colonis vel originariis iura præcipiunt, peragant, & nihil eis extra hoc oneris indicatur. Quod si quilibet Iudæorum h aliquid de his, vel ad aliud transferre locum, vel ad aliud obsequium retinere voluerit, ipse libi imputet, qui jus coloniarum, & jus Domini sibi iure veritate damnavit.

[1 Relatione perrexit, a Iudæo in Luconensi civitate dicitur.

a Pars huius capituli sup. tit. de cler. vel Monach. b Theologia. c Vid. auct. habita. C. ne filius pro patre. d Matysian. e L. in d. ff. de epist. et c. 3. eod. tit. in 1. compil. g consuetudine ad conditionem. h al. verum.

Iudæi ad servitium Christiano detineri mancipia, qua res tanto nobis usua est asperior, quanto a fraternitatis tue patientia operosior. Oportet quippe te respectu loci tui, atque Christianæ religionis imitari, nullam relinquere occasionem superstitioni Iudæicæ, ne simplices animas non tam suis sibi quam potestate iure quodammodo deferrent. Quamobrem hortamur fraternitatem tuam, ut secundum pissimam legem tramitem.]

CAP. III.

Iudæi antiquas Synagogas retinere possunt, novas erigere non possunt.

Idem Gemensi Episcopo a.

Iudæi de civitate: & infra. Sicut legalis definitio Iudæos novas non patitur erigere Synagogas, ita eos sine inquietudine veteres habere permittit.

CAP. IV.

In die Veneris sancta non licet Iudæis tenere ostia, vel fenestras apertas.

Alexander III.

Quia e super his: & infra. Generaliter interdicas, ut Iudæi ostia vel fenestras in die Parasceves apertas non habeant: sed clausa teneant tota die.

CAP. V.

Excommunicari debent Christiani, qui in domo servant Iudæi vel Sarraceni, sive Pagani. Et Principes seculares excommunicari debent, qui Iudæos baptizatos suis bonis spoliare presumunt.

Idem ex Consilio Laterani. d

Iudæi sive Sarraceni, neque sub alendorum puerorum suorum obtentu, nec pro servitio, vel alia qualibet causa Christiani mancipia in domibus suis permittantur habere: excommunicantur autem, qui cum eis præsumptim habitare: & infra. Si qui præterea e Deo inspirante ad fidem se converterint Christianam, à possessionibus suis nullatenus excludantur, cum melioris conditionis ad fidem conversos esse oporteat quam ante, quam fidem susceperint, habebantur. Si autem secus fuerit factum, principibus seu potestatibus eorundem locorum injungimus, sub pena excommunicationis, ut portionem hereditatis suæ & honorum suorum ex integro eis faciant exhiberi.

CAP. VI.

Christiani deferentes Sarraceni mercas prohibitas, vel in ipsorum navibus navigantes excommunicandi sunt, & rebus eorum privandi, & efficiuntur captivum servum.

Idem in eodem.

Ita quorundam animos occupavit sæva cupiditas, ut qui gloriantur nomine Christiano Sarraceni arma, ferram & ligamina si deferant galearum, & pates aut etiam superiores in malitia fiant illis, dum ad impugnandos Christianos arma eis, & necessaria subministrant. Sunt etiam qui pro cupiditate sua in galeis & piraticis Sarraceni navibus regimem & curam gubernationis exercent. Tales igitur ab ecclesiastica communione præcisos, & excommunicationi subiectos, rerum suarum per Principes catholicos & consules civitatum privatione multari g. & captivum fieri servos censemus. Præcipimus etiam, ut per ecclesiasticarum urbium crebra & solennis in eos excommunicatio proferatur.

CAP. VII.

Iudæi veteres Synagogas in priorem statum reformare possunt: de novo erigere non possunt.

a al. Gen. al. Ian. b Ca. 4. eod. tit. in 1. compil. c Cap. 7. eod. tit. in 1. compil. d Cap. 26. & ca. 1. eod. tit. in 1. compilat. e Vul. extravaganzem Pauli III. que incipit, captives Iudæos nō multa Iudæi conversi privilegia concedantur. f lignamina. g Iure civili puniuntur. ea. cum confis. bonorum. h 2. C. que res export. non debent.

Idem.

Confuluit a: & infra. Iudæos de novo construere Synagogas, ubi non habuerunt, pati non debes. Verum si antiquæ corruerint, vel ruinam minantur, ut eas reedificent, potest æquanimiter tolerari: non autem, ut eas exalcent, aut ampliores, aut præciosiores faciant quam antea fuisse noscuntur: qui utique hoc pro magno debent habere, quod in veteribus Synagogis, & suis observantiis tolerantur.

CAP. VIII.

In familiari servitio Iudæorum, Christiani esse non debent.

Idem.

Ad hæc b omnibus Christianis, qui sunt in jurisdictione nostra penitus interdicas, & si necesse fuerit, distractione ecclesiastica compellatis e eisdem, ne Iudæorum servitio se assidue pro aliqua mercede exponant: quod etiam obstericibus & nutricibus eorum prohibere ceteris: ne infantes Iudæorum in eorundem domibus nutrire præsumant. Quoniam Iudæorum mores, & nostri in nullo concordant, & ipsi de facili ob continuam conversationem, & assiduum familiaritatem ad suam superstitionem, & perfidiam simplicium animos inclinent.

CAP. IX.

Iudæi invitati non sunt baptizandi, nec ad hoc cogendi, nec sine iudicio privandi, aut rebus suis spoliandi, vel in suis festivitibus molestandi, nec ipsorum carceria violanda, aut eorum corpora exhumanda.

Clemens III.

Sicut d Iudæi: [1 & infra.] Statuimus, ut nullus invitatus, vel nolentes Iudæos ad baptismum venire compellat. Si quis autem ad Christianos causa fidei confugerit: postquam voluntas ejus fuerit patefacta, Christianus absque calumniis efficiatur, quippe Christi fidem habere non creditur, qui ad Christianorum baptismum e non spontaneus, sed invitatus cogitur pervenire.

Nullus etiam Christianus eorum quemlibet sine iudicio terrene potestatis vel occidere, vel vulnerare, vel suas pecunias auferre præsumat, aut bonas, quas hæcenus habuerint consuetudines, immutare: præsertim in festivitatum suarum celebratione quisquam fustibus vel lapidibus eos nullatenus perturbet, neque aliquis ab eis coacta servitia exigat, nisi quæ ipsi tempore præterito facere consueverunt. Ad hoc malorum hominum prævitati & avaritiæ obviantes: decernimus, ut nemo cœmeterium Iudæorum mutilare aut invadere audeat, si ve obtentu pecuniæ corpora humana effodere. Si quis autem huiusmodi decreti tenore cognito (quod ablit) contraire præsumpserit, honoris & officii sui periculum patiatur, aut excommunicationis sententia pleclatur g. nisi præsumptionem suam digna satisfactione corripserit.

[1 Non debent in Synagoga ultra quam in lege permiffum est, præsumere: ita in his que eis concessa sunt, nullum debent præiudicium sustinere.]

CAP. X.

Pontifex duas indulgentias illorum, qui paganos prædicant.

Idem.

Quam h sit laudabile: & infra. Tuus, frater Episcopo, petitionibus adveniens, tibi tuisque sociis, cum ad prædicandam Christi fidem i pagani exhibetis: Apost. auct. conequimus, ut vobis his tibus cum modestia & gratiarum actione, servata temporum qualitate juxta

a Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. b Ca. 2. eod. tit. in 2. compilat. c dicto, eisdem, deest in antiquo. d Ca. 3. eod. tit. in 2. compilat. e baptisma. f cognoscitur. g placetur. h Ca. 4. eod. tit. in 2. compilation. i Scriptores Christiani paganos vocant omnes Idolorum cultores, qui nunquam filios Catholicos convertunt.

canonicas functiones, ut liceat, qui vobis ab ipsis infidelibus apponuntur.

Insuper indulgemus, ut quicumque religiosi, seu clerici idonei ad annunciandum gentibus Evangelicam veritatem, requisita & habita praelatorum suorum licentia tibi voluerint adhaerere, id absque contradictione qualibet liberam exequendi habeant auctor. Apostol. facultatem.

CAP. XI.

Pro redimendis captivis, licet ire Alexandriam, jurantibus, quod nihil deferent auxilii, seu subsidii extra redemptionis articulum: portans vel mittens etiam post treugas merces prohibitas, excommunicatus est: & pacis appellatione non veniunt treuge.

Idem.

Significavit a nobis tua frater, quomodo aliqui civium tuorum in Alexandriam valeant proficisci pro recuperandis concivibus suis, qui illie in captivitate tenentur. Hoc arbitramur licite posse fieri, dummodo nihil in mercibus suis, vel alio modo secum illuc deferant: unde post Sarrazenis (excepto redemptionis articulo) aliquod commodum aut subsidium provenire: quod etiam coram te prius juramento firmabunt. Illi quoque, qui post treugam in transmarinis partibus factam, cum commercio Alexandriam adiverint, si detulerint merces prohibitas causa lucrandi, excommunicationis vinculum non evadunt: sicut nec illi, qui in personis propriis non euntes, merces eis per nuncios destinant. Ad ultimum illos, qui juraverunt se amplius in terram Sarrazenorum cum mercibus non ituros, nisi pax esset inter Christianos & ipsos, & post treugam factam venerint illuc: conditio illa de pace, aut treuga habenda ab excommunicationis vinculo non absolvit.

CAP. XII.

Excommunicati sunt, qui cum Sarrazenis tempore guerra ali- quod habent commercium, vel eis prestant subsidium.

Idem.

Quod olim e praeceptum fuit: & infra. Sanè licet hoc fuerit in concilio Later. districte inhibendum, nos tamen omnes illos excommunicationi supponimus, qui jam amplius cum Sarrazenis mercionium habuerunt, vel per se, vel per alios navibus, seu quocunque alio ingenio eis aliqua rerum subsidia, seu consilia, quamdiu inter nos & illos guerra duraverit, duxerint impendenda. Vestra igitur discretioni mandamus, quantum nec per vos, nec per vestras naves, nec alio quocunque modo aut ingenio eis mercionia, consilia, vel alia subsidia transmittatis: ne si aliqui in sua malitia incurant, secus agere presumpserit, non solum ipso jure incidant in excommunicationem illam, verum etiam iram Dei viventis incurant.

CAP. XIII.

Judai nutrices, vel servientes Christianos habere non debent, contra facientibus interdicitur Christianorum commercium.

Innocentius III. Archiepiscopo Senonensi. & Episcopo Parisiensi.

Et si e ludæos (quos propria culpa submisit perpetuae servituti) pietas Christiana receperit, & sustineat cohabitationem illorum: ingrati tamen nobis esse non debent, ut reddant Christianis pro gratia contumeliam, & defamiliaritatem contemptum, qui tanquam misericorditer in nostram familiaritatem admissi, nobis illam retributionem impendunt, quam (juxta vulgare proverbium) mus in petra, serpens in gremio, & ignis in sinu, suis consueverunt hospitibus exhibere. Accipimus autem quod ludæi faciunt Christianis filiorum

a Cap. 1. eodem tit. in secunda compilatione. *b* evadunt. *c* Cap. 6. eod. tit. in 2. compilatione. *d* sub Alexand. III. cap. 24. *e* Cap. 1. eod. tit. in 3. compilat. vid. nota ca. 3. & 5. hoc eodem tit.

suorum nutrices, & (quod non tantum dicere, sed etiam nefandum est cogitare) cum in die Resurrectionis Dominica illas recipere corpus & sanguinem Iesu Christi contingit, per triduum antequam eos ascendant, lac effundere faciunt in latrinam. Alia insuper contra fidem catholicam detestabilia & inaudita committunt, propter quae fidelibus est verendum, ne divinum indignationem incurant: cum eos perpetrare patiuntur indignè, quae fidei nostrae confusionem inducunt: [1 & 7.] Inhibemus ergo districte ne de cetero nutrices, vel servientes habeant Christianos, ne filii libera filii famulentur ancillæ, sed tanquam servi à Domino reprobat, in cujus mortem nequiter conjuratum, se saltem per effectum operis recognoscant servos illorum, quos Christi mors liberos, & illos servos effecit: [2 & 8.] Si vero nutrices & servientes non dimiserint Christianos, sub excommunicationis pena inhibeat is & districte omnibus Christianis, ne cum eis commercium aliquod audeant exercere.

[1 Rogamus igitur charissimum in Christo filium nostrum Philippum Regem Francorum Illustrissimum: mandamus etiam Nobis viro M. Duci Burgundæ, & Comite Trecon. ut taliter regnum Iudeorum excessus, ne cervicem perpetuis servituti ipsi submissum, presument erigere contra reverentiam fidei Christianæ.]

[2 Qui cum jam capere non potest, more muris, & pugna sicut serpentes, verendum est, ne igni receptus in sinu commensumetur. Quocirca f. 1. per A. f. m. q. predictum Regem, & alios ad hoc ex parte nostra, ut diligenter monere ac efficere mandamus procreta, quod Iudæi perfida de cetero nullatenus infestent, sed timore servili prætendant semper veritatem culpa sua, ut serventur honorem fidei Christianæ.]

CAP. XIV.

Judæus, qui percussit clericum, temporaliter puniatur: & si de facto puniri non potest, interdicitur sibi Christianorum commercium, donec satisfecerit injuriam passæ.

Idem.

Postulasti a qualiter contra Iudæum procedere debeas, qui manus iniecit in quendam clericum violentas. Ad quod breviter respondemus, quod si dictus Iudæus tuæ jurisdictionis exiit, ipsum pena pecuniaria punias, vel alia (secundum quod convenit) temporalis, faciens læto satisfactionem congruam exhiberi, alioquin ejus Dominum moneas & inducas, ut satisfactionem, & ecclesie ab eo satisfieri faciat competentem, quod si Dominus ejus neglexerit adimplere, satisfactionis omnibus per cens. eccles. interdicas, nec ipso Iudæo antequam satisfacias, presumas auctoritate exercere.

CAP. XV.

Judæi & Sarrazeni utriusque sexus debent in terra Christianorum uti habitu, per quem à Christianis discernantur, & in eis personis Domini, non debent in publicum progredi, nisi in concilio creatoris proficere.

Idem in Concilio generali f.

In nonnullis provinciis à Christianis Iudæos, seu Sarrazenos habitus distinguit diversitas: sed in quibusdam sic quadam inolevit confusio, ut nulla differentia discernantur. Unde contingit interdum, quod per errorem Christiani, Iudæorum, seu Sarrazenorum, & Iudæi seu Sarrazeni Christianorum mulieribus commiscantur. Ne igitur tam damnatae commixtionis excessus

a Vid. Marquardum tractat. de Iudæis part. 1. cap. 1. num. 1. *b* In Codic. Barbaro recognoscant se esse servos, &c. *c* Vid. Thom. 2. 2. quest. 10. art. 2. *d* Vid. Nicelano Emericum in Discretorio Inquisitorum 2. q. 48. num. 1. & 2. *e* Distinctio eorum, & Iudæi in antiquioribus Codic. *f* Idem. fol. lxxvi. 111. in Conc. Later. c. 68. & cap. 1. es. tit. in 4. comp. *g* discernantur.

ius per velamen a hujusmodi, ulterioris b excusationis possint habere diffugium : statimque, ut tales utriusque sexus in omni Christianorum provincia, & omni tempore qualitate habitus publicè ac aliis populis distinguantur. In diebus autem lamentationis dominicæ passionis in publicum minimè prodeant, eo quod nonnulli ex ipsi talibus diebus (sicut accipimus) & ornatius non erubescunt incedere, ac Christianis, qui sacratissimæ passionis memoriam exhibentes, lamentationis signa præterdunt, illudere non formidant. Illud autem districte inhihemus, ne in contumeliam creatoris e proflire præsumant. Et quoniam illius dissimulare non debemus opprobrium, qui probra nostra delevit : præcipimus præsumptores hujusmodi per principes seculares condignæ animadversionis adjectione compesci, ne Crucifixum pro nobis aliquatenus blasphemare præsumant.

CAP. XVI.

Treponens Iudeum, vel Paganum publici officii, per concilium provinciale corrigatur, & præpositi denegatur Christianorum commercium, donec deposuerit officium, & in usum Christianorum pauperum restituat inde quaesita, secundum Episcopi providentiam.

Idem in eodem. d

Quoniam sit nimis absurdum, ut blasphemus Christi in Christianos, vim potestatis exerceat: quod super hoc Toletanum concilium providè statuit, nos propter transgressorum audaciam in hoc generali concilio innovamus, prohibentes, ne Iudæi publicis officiis præferantur: quoniam sub tali prætextu Christianis plurimum sunt infestis. Si quis autem eis officium tale commiserit: pec provinciale concilium, quod singulis annis præcipimus celebrari: monitione præmissa, districte qua convenit, compescatur. Officiali verò hujusmodi, tandiu Christianorum communio in commerciis & aliis denegatur, donec in usum pauperum Christianorum, secundum providentiam dioecel. Episcopi convertatur, quicquid fuerit à Christianis adeptus occasione officii sic suscepti: & officium cum pudore dimittat, quod irreverenter adsumpsit. Hoc idem extendimus ad paganos.

CAP. XVII.

Concilium generale repetit concilium Lateranense supra, eodem, & addit panam satisfactionis tempore absolutissimi impendentiam.

Idem in eodem.

Ad liberandam e terram sanctam: & infra. Excommunicamus præterea & anathematizamus illos falsos & impios Christianos: qui contra ipsum Christum & populum Christianum Sarracenis arma, ferrum, & ligamina deferunt galearum: eos etiam, qui galeas eis vendunt vel naves, quique in piraticis Sarracenorum navibus curam gubernationis exercent, vel machinis, aut quibuslibet aliis aliquid eis impendunt consilium, vel auxilium in dispendium terræ sanctæ, ipsosque rerum suarum privatione multari, & capientium servos fore censemus: præcipientes, ut per omnes urbes maritimas diebus dominicis & festivis hujusmodi sententia publicè innovetur. Et talibus gremium non aperiatur ecclesiæ, nisi totum, quod ex commercio tam damnato perceperint, & tantundem de suo in subsidium terræ sanctæ transfuserint, ut æquo iudicio, in quo deliquerint, puniantur. Quod si forte solvendo non fuerint, sic alias reatus talium castigetur, quod in pœna ipsorum aliis interdicitur audacia similia præsumendi.

CAP. XVIII.

Judæi vel pagani publici officii præferendi non sunt: & si

a Velamentum. b ulterius. c al. redemptoris, ut in ant. & vet. comp. d Lat. c. 69. c. 2. eod. tit. in 4. compilat. e vide Martinum Navarrum supr. citatum.

eis regalia jura vendantur, ad ea colligenda proficiendus est Christianus non suspectus.

Gregorius IX. Astoricens. a & Lucen.

Episcopi.

Ex speciali b quem erga illustrem Regem Portugaliæ gerimus, charitatis adfectu: & infra. Mandamus, quatenus Regem ipsum sollicitè inducatis, ne in officiis publicis Iudæos Christianis præficiat, sicut in generali c concilio continetur: & si fortè reditus suos Iudæis vendiderit vel paganis. Christianum tunc deputet de gravaminibus inferendis clericis & ecclesiis non suspectum, per quem Iudæi five Sarraceni, sine Christianorum injuria jura regalia consequantur.

CAP. XIX.

Se summat.

Idem.

Nulli Iudæo d baptizatum, vel baptizari volentem emere liceat, vel in suo servitio retinere. Quod si quem nondum ad fidem convertum causa mercimonii emerit, & postmodum factus sit, vel fieri desideret Christianus: datis pro eo xii. solidis ab illius servitio protinus subtrahatur. Si autem intra tres menses ipsum venalem non exposuerit, vel ad sibi servendum emerit eundem: nec ipse vendere, nec alius audeat comparare: sed nullo dato precio, perducatur ad præmia libertatis.

DE HÆRETICIS. TITVLVS VII.

CAP. I.

Infidelis est, qui non habet certitudinem fidei, & infidelis non est credendum in præjudicium alterius.

Stephanus Papa omnibus Episcopis.

DVBIVS in fide, infidelis est. Nec eis omnino credendum est, qui fidem veritatis ignorant.

CAP. II.

Errare in fide convincitur, qui alios errantes, cum potest, ab errore non revocat.

Leo Papa.

Qui alios s. cum potest, ab errore non revocat, se ipsum errare demonstrat.

CAP. III.

Hæreticus perseverans, aternaliter damnatur: cui nec prodest baptismus, nec elemosyna, vel martyrium, vel aliud quodcumque bonum quoad hoc, ut consequatur vitam æternam.

Augustinus de fide Catholica.

Firmissime g tene, & nullatenus dubites, omnem hæreticum vel schismaticum cum diabolo & angelis ejus, æterni ignis incendio participandum b, nisi ante finem vitæ catholicæ fuerit incorporatus, & redintegratus ecclesiæ, & post pauca: Omni homini qui ecclesiæ catholicæ non tenet unitatem, neque baptismus, neque elemosyna quantumlibet copiosa, neque mors pro nomine Christi suscepta, proficere poterit ad salutem.

CAP. IV.

Damnato auctore, damnantur ejus scripturae, & libri & opera.

Gregorius Anastasio Antiocheno.

Fraternitatis tuæ: & infra. Cum Celestinus, atque Pelagius in Ephesina synodo sint damnati: quomodo poterunt illa capitula recipi, quorum damnantur auctores?

a Episcopatus sunt Hispania, de quibus Vassus in annalibus Hispania, l. 20. b vid. Marquardum tract. de Iuda. p. 2. c. 6. & 7. c Lat. sub Innocent. III. ca. 69. d vide notas hujus decr. & not. c. 1. eod. tit. e De materia tituli in genere. f Ca. 2. eod. tit. in 1. comp. g Ca. 3. eod. tit. in 1. compilatione. h m. expandum.